

Abbreviaturvm Hebraicarvm ...\$cOlavus Gerhardvs Tychsen

**Svpplementvm Primvm : In Alma Fridericana Bvetzoviensi Ad Diem ... Febrvar.
1768 ...**

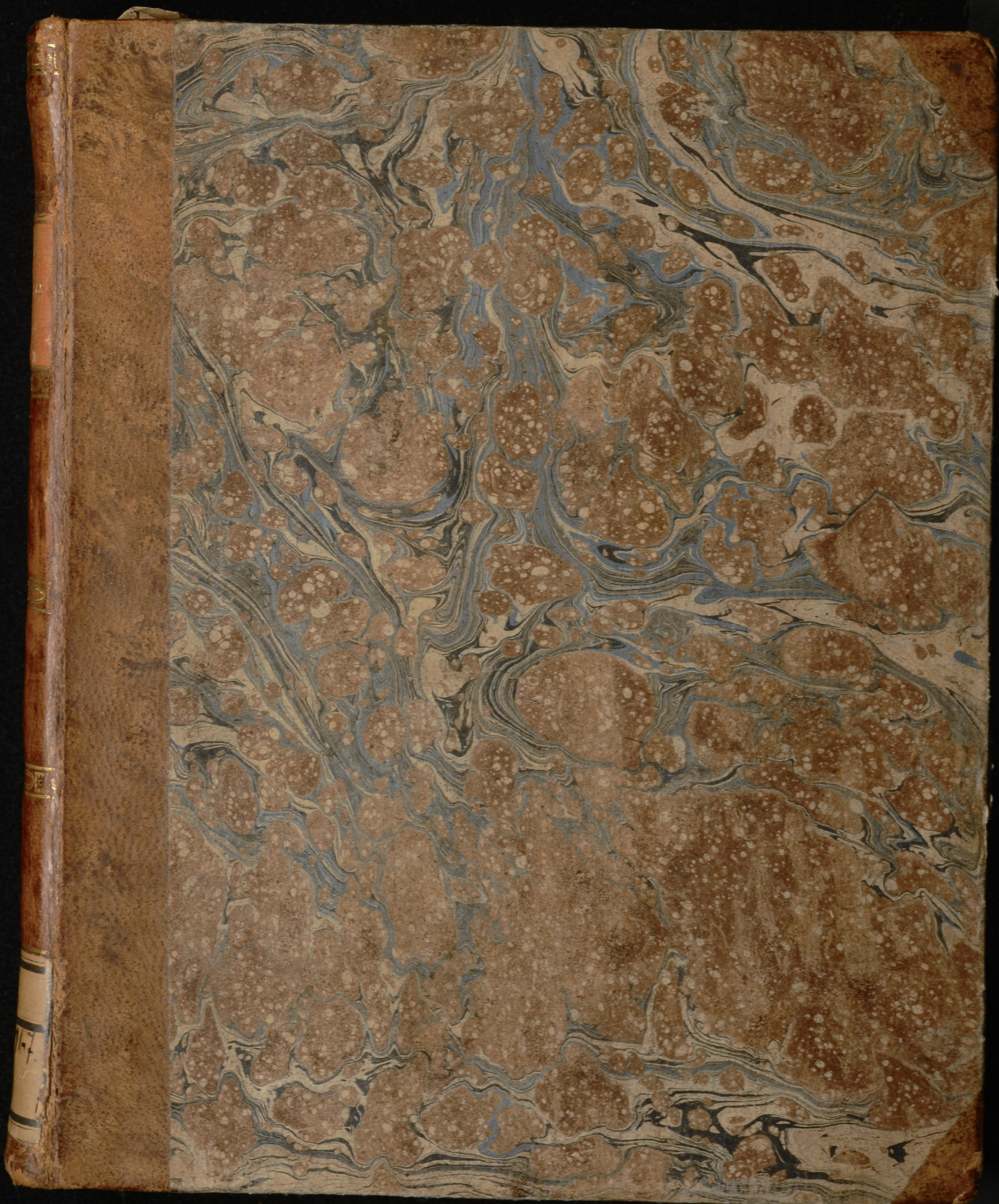
Rostochii, Litteris Adlerianis, [1768?]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn862156084>

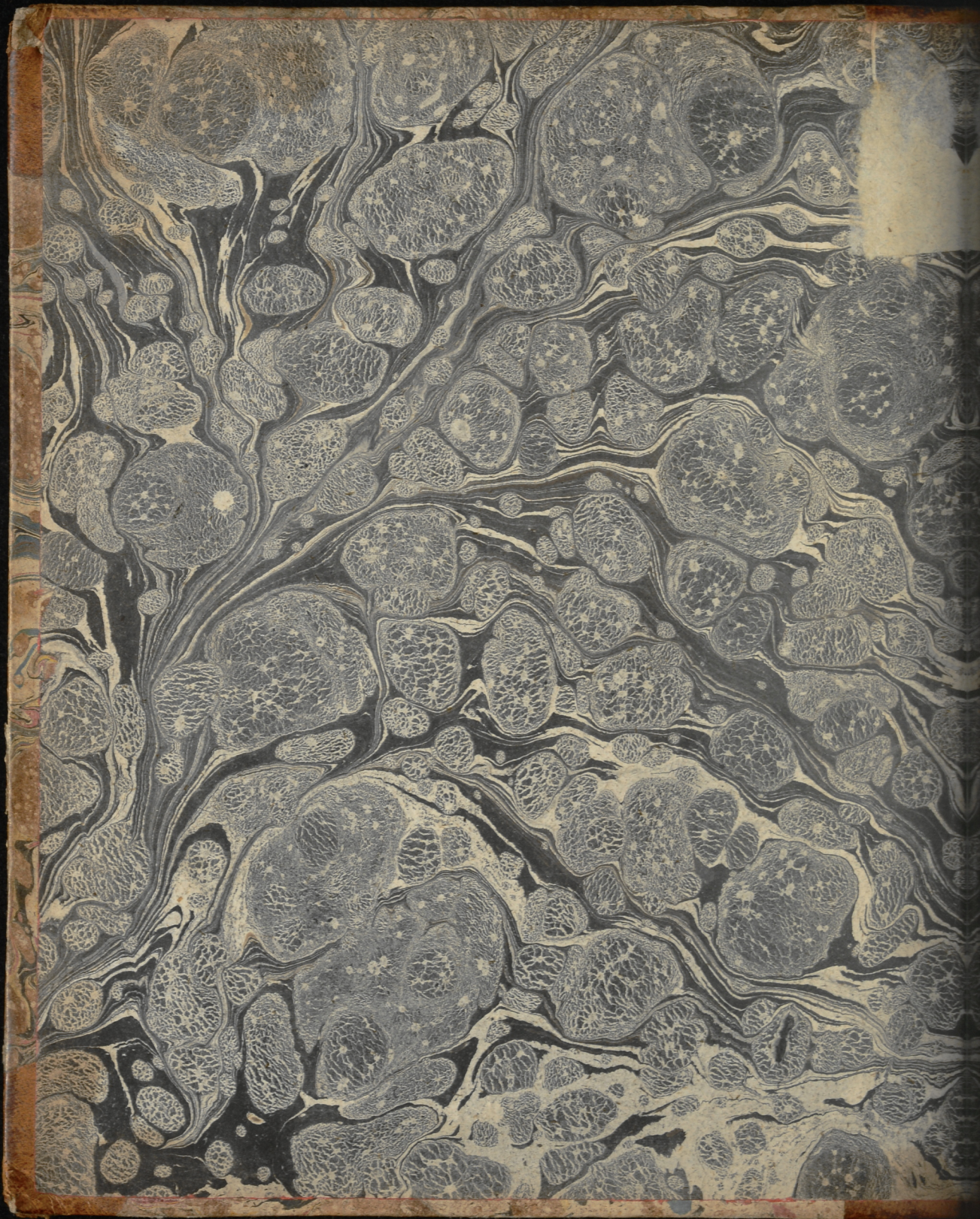
Band (Druck) Freier Zugang

Ex
Bibliotheca
Academica
Rostochiensis

Lissin fünf Tafeln.

1-9
C Ia - 350 1-7.

2052

8
ABBREVIATURARVM
HEBRAICARVM
SUPPLEMENTVM PRIMVM

IN
ALMA FRIDERICIANA BVETZOVIENSI
AD DIEM FEBRVAR. 1768

H. L. Q. C.

PVBLCO ERVDITORVM EXAMINI
SVBIICIT

OLAVS GERHARDVS
TYCHSEN

PHIL. D. ET LL. OO. PROF. PVBL. ORD.

RESPONDENTE

ERNESTO WILH. SAM. ASMIS

WESENBERGA - STRELITZENSI
THEOL. CAND.

ROSTOCHII,
LITTERIS ADLERIANIS.

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF ROSTOCK

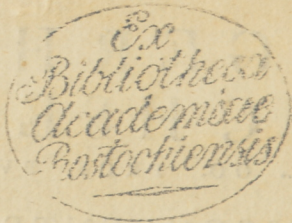
PHYSICUS

PHYSICUS

PHYSICUS

PHYSICUS

PHYSICUS

PHYSICUS

PHYSICUS

PHYSICUS

PHYSICUS

PHYSICUS

PHYSICUS

PHYSICUS

PHYSICUS

COROLLARIA RESPONDENTIS.

- 1) Qui cum cel, Kennicoto Diss. 2. p. 222 — 250. e praefatione Bibliorum a R. Jacob b. Chaiim adornatorum, demonstrari posse contendunt, hunc Rabbinum in edendis Bibliis vsum fuisse manuscriptis pessimae notae et aetatis recentissimae; nae illi egregie falluntur, et vel hanc praefationem nondum attente in fonte legisse, vel legere non potuisse aperte produunt.
- 2) Dictionem עֵשָׂרֹת Leuit. XVI. 7. Aben Esra in suo ad h. l. commentario recte interpretatus est כְּחֹתֶךָ שְׁלֹשִׁים בְּחֹתֶךָ שְׁלֹשׁ תְּרֵעָנָה h. e. si fueris triginta tres, cognitam habebis. Nodum soluet cap. XVII. 7.
- 3) Pronuntiatio ebraica, qua Judaei Germaniae atque Poloniae vtuntur, cum Syriaca ex affe concordat, ideoque eiusdem cum Syriaca originis et aetatis merito censenda est. Idem fere valet de illorum litteris tenuioribus, vulgo Current-Schrift dictis.
- 4) Germani nomen descendere videtur a Rabbinico גֵּרְמָנִי (Germani) quod candidum s. album facie denotat, re-

specu reliquorum orientis populorum, quorum color maximam partem flauus et niger est.

- 5) Dialectus heneta matrem veneratur linguam graecam.
- 6) *Lübeck*, nomen habet a *Luitbeke*, fluuio paruo s. angusto, quam deriuationem inaffectedatam, et vrbis situs, et sigillum vetus, et diploma in Jll. Dreyeri *Sammlung vermischter Abhandlungen erstem Theil. Rostock. 1754. 8. p. 121. 122.* conspicuum, ratam omnino habent.
- 7) Judaei Lupum die Sabbathi, furore incensi religioso coruitant, modo eo potiri possint.
- 8) Vox IVD non semper, (quod Deus avertat!) vt Judaei stolide gloriantur verpum denotat,
- 9) Judaei Bützowiensis in rixis, calliditate et ratione haud plane perdita, omnibus Megapoleos Judaeis longe excellunt.
- 10) Lingua ebraea, falso dicitur mortua. Nam in terra Canaan, teste experientia, aequae adhuc est sermo natiuus, ac dialectus Syriaca.

Com-

Compendia scribendi, quae Hebraei in sinu atque deliciis supra quam cuiquam credibile est, habent, multorum quidem eorumque in litteratura ebraea exercitatissimorum, acuerunt industriam, quorum catalogum sat amplum B. Jo. Christoph. Wolfius in Bibliotheca Hebr. Tom. II. pag. 574. 575. IV. p. 250. 251. suppeditavit; tantum vero abest, ut omnia exhauserint, ut potius spicilegium locuples legentibus reliquerint. Nam hi viri docti, quorum famae nihil detractum volo, si vnum alterumque exceperis, perpauca admodum in catalogos suos reulerunt abbreviaturas, decurrentis aevi Judaeis vsitatissimas, quo fit, ut ad scripta Judaeorum, hisce notis in totum pertexta sine hallucinatione legenda omnibus earum cognitione destitutis interclusus sit aditus, nec contingat hanc adire Corinthum. Operae itaque pretium me facturum spero, si huic defectui medelam pro virili parare, et quae ipse ex quotidiana Rabbīnorum lectione, conuerfa-

uersatione litteralique cum eis commercio collegi, publicae exponere luci haud defugiam, vt aliquando omnibus numeris absolutum Abbreuiaturarum ebraearum opus, hucusque a rei peritis maxime exoptatum effici possit. Ita tamen praesenti hac exercitatione agam, vt abbreuiaturas ab infra laudatis scriptoribus iam recensitas, omnes silentio transeam, ne crambe bis cocta mensam exstruere, aut fontibus aliorum hortulos meos irrigare videar. Particulae vero secundae huius opusculi, Nominum propriorum, librorum titulorum etc. detruncationes, quas coniectura assequi vel Oedipo interdum opus est, curate concredam, quarum cognitio dici non potest quantum afferat praesidii ad legendos Rabbino- rum libros, praesertim iuridicos.

Quaenam sint, et quomodo diuidantur abbreuiaturae ebraicae pluribus persecuti sunt Sebast. Münster. in opere grammatico Basil. 1549 et 1563. 8. p. 297. sq. Io. Mercerus in Tabulis in Grammaticen Chald. Paris. 1560. 4. p. 107. sq. Gilbertus Genebrardus in Jfagoge rabbin. Lutet. 1587. 8. pag. 76. sq. Ioh. Quinquarboreus de Notis Paris. 1549. 4. Georg. Weiganmeierus in Indice abbreuiaturarum Tubingae 1604. 8. qui quoque Schindleri Lexico pentaglotto subiunctus est, Ludouicus Franciscanus in Globo canonum et Arcanorum l. sanctae Romae 1586. 4. pag. 597. sq. Jo. Buxtorfius in praefatione abbreuiaturarum ebraearum, vt itaque ablegando lectores ad modo dictos scriptores, leuatus hac disquisitione esse queam. Non tamen me continere possum, quin quaedam huc facientia a supra laudatis intacta relicta breuiter ad sua capita collecta proferam, ne quod ad rem pertinet, praetermittere videar.

I.) Tem-

I.) Tempus, quo haec consuetudo notis scribendi apud Ebraeos inualuit, certo definiri nequit. Sommerus quidem in specimine theologiae Soharicae pag. 43. sq. antiquissimam pronunciat; contra vero Fullerus miscellan. lib. 2. cap. 13. hoc scribendi artificium. quo scribitur vna littera, vt sit integrae alicuius dictionis signum, ad Maccabaeorum tempora non pertingere, sed recentiorum Iudaeorum esse inuentum, ex nominis נוטריקון originatione latina concludit. Apud gentes sane a multis inde temporibus in vsu fuisse testatur Lex 6. §. vlt. ff. de bon. poss. qua litteris, non notis testamentum perscribendum sancitum est. Mediam autem viam et in hac disquisitione tenere tutissimum duco. Negari enim non potest, Cabbalisticis multis ante tempestatibus litteras numerare transponere, e singulis dictiones integras formare, etc. solemne fuisse, vt taceam auctores masorae, in qua innumerae occurrunt abbreviaturae. Sed hic oritur alia quaestio captiosissima, denturne in Sacris litteris abbreviaturae, nec ne? De numeris in S. S. occurrentibus, quod primitus litteris numeralibus, non verbis integris expressi fuerint, post Scaligerum, Cappellum aliosque disertis verbis in suis dissertationibus super the State of the printed Hebrew Text of the Old Testament Oxford 1753. et 1759. 8. passim v. g. Diff. I. p. 96. 463. 474. 525. Diff. II. p. 209 — 212. 215. 438. 513. etc. statuit Cel, Kennicotus. Sed de meo sensu si iudicem, nulla nos necessitas cogit, vt statuamus antiquitus in S. S. singulis litteris numericis fuisse indicatos numeros. Librarii enim in integrarum dictionum, aeque, ac in numeralium litterarum descriptione errare potuerunt. Quid? quod ipsius S. S. codices mlti omnes, numeros, plene, seu integris

integris dictionibus exaratos contineant, quos a Judaeis ita e-
 notis numericis transformatos statuere velle plane ridiculum
 foret, quum iam Hieronymi tempore, hebraicas computa-
 tiones, singulis litteris, non integris vocibus exprimere, Ju-
 daeis in more positum fuisse et adhuc familiarissimum esse
 constat, nec ex omni antiquitate eiusmodi metamorphosis
 villo praetextu demonstrari et rationibus euinci potest. Nec
 minus Vignolius in suo libro: Chronologie de l'histoire sainte
 Livre I. §. 20. iucundus est, qui hebraeorum olim nume-
 ros ciphris nostris haud absimiles fuisse, et ab Arabibus ad il-
 los multis ante seculis transisse coniecit, quam coniecturam,
 quoniam hypothesi suae lenocinatur, probabilem dicit cel.
 Kennicotus diff. I. p. 531. sq. II. p. 196. 208. licet res no-
 tissima sit, Arabes, quamdiu vsi fuerunt scriptura Kufica a
 Moramero aliquot ante Mohammedanismum annis inuenta,
 nam antea litteras plane nesciebant, semper numeros, non ci-
 phris, quae recens inuentum sunt, sed integris dictionibus
 expresserunt, vt videre est in numis Kuficis a Sec. IIX. ad
 Sec. XII. cufis. Dantur quoque alii abbreviaturarum S. S.
 patroni, qui terminationem pluralem vocum כרי עמי, כרי
 Pf. XXX. 4. כרי abiectam; Schva subintellectum; ו initial
 pro ו; dictiones סלר, מרגלים, אשר item quan-
 do punctum ס Schin vocalem Choletm simul exhibet; voces
 superne notatas et id genus alia pro abbreviaturis habent.
 Cf. Relandi Analecta rabb. p. 76. 78. 80. Schickardi Jus
 Reg. p. 110. et alios. Sed nugas has non ruoror.

II.) Collectoribus Abbreviaturarum hebr. a Wolfio B. H. T. II. p.
 574 sq. IV. p. 250. sq. indicatis addi possunt sequentes,
 quos ipse possideo.

- 1) David de Pomis in f. Dictionario Venetiis 1587, fol. edito foliis 237. et 238. quasdam exhibet abbreviaturas ordine alphabetico digestas.
- 2) Fratr. Ludouici Sti. Francisci Globus canonum et Arcanorum l. sanctae Romae 1586. a pag. 597 — 609.
- 3) Sixtus Senensis in Bibliotheca sancta Colon. 1586, fol. p. 165. a.
- 4) Jo. Buxtorfius in Catalectis phil. Basil. 1707. 8. pag. 354. 368. 373. et alibi quasdam affert.
- 5) Didacus de Quadros in gramm. ebr. Romae 1733. 8. a pag. 207. Partis primae ad p. 216. quasdam e Schindleri Lexico Weiganmeierianas suppediit.
- 6) D. Chryfander Prof. Rinteliensis vnam plagulam abbreviaturarum ebraic. tritiffimarum sermone vernaculo Haelae 1748. 8. publicauit.
- 7) In Megerlini geheimen Zeugnissen p. 40. itemque in Carl Anton vom Sabthai Zevi passim pauca quaedam occurrunt scribendi compendia. E Judaeis ii scriptores, qui tabulam notarum, quibus quilibet auctor vitur, suis libris subiunxerunt, huc referri merentur:
- 8) R. David Cohen a Lara in כתר כהונה f. Lexico Rabbin, Hamburgi 1686. f. in calce.
- 9) Schülchan Aruch edit. Amstel. 1763. quatuor voll. in 8. cum manibus cohanim in titulo, ab initio cuiusque voluminis.
- 10) Chinnuch Iannaar Amstelod. 1747. 8. in fronte.
- 11) Kizzur Schene Luchos habberis Amstel. 1722. 4. in fine.
- 12) Chock Jaakob, Dessau 1706. 4. post priuilegia,

B

13) Se.

- 13) Sepher Tephillah f. 22. l. 6. sq. quaedam in amuletis adhiberi solita deprehenduntur.
- 14) Sepher Rasiel fol. 44. l. 2. Nomina Angelorum decurtata explicat.
- 15) In Siphte chachamim itemque
- 16) In indice Tikkun hassohar quaedam deprehenduntur.
- 17) Jacob B. Jsaac Peruschal hammaforah Amsterd. 1651. 4. fol. 3. notas explicauit masorethicas.
- III.) Certae regulae, quibus abbreviaturarum disciplina includi possit, dari nequeunt. Quilibet scriptor vel nouas fingit, vel tritas littera auget aut priuat. Ergo hic vsus defectu admiculorum, omnium optimus est magister.
- IV.) Compendia scribendi fiunt quoque compendia pronunciandi, et vice versa. Iudaei ista abbreviate pronunciare solent, punctis saepe pro lubitu in mente excogitatis v. g. גִּיּוּרֵי geh שִׁילֵרֵי Schilt בְּרִי Bri כְּרֵשׁ kharer, כְּהַרֵר Kharer, כִּמְהוּרֵר Kimhurrer לֶפֶק Lphack כָּץ Katz אָהוּ Ahu, סַל Sal פַּח Pach כֶּמֶר kmar קַק Kak רַטֵּ Rat שֵׁשׁ schas etc.
- V.) In abbreviaturis praesertim tritis et e contextu facile diiudicandis, a celeriter scribentibus signa abbreviationis saepe omittuntur penitus. e. c. שִׁילֵרֵי it. רְדִיאָק, הַרְרֵי etc.
- VI.) Interdum puncta abbreviaturis, confusionis vitandae ergo substernunt, praecipue in libris liturgicis v. g. in Machsor אֵם i. e. אֲבִינוּ מַלְכֵנוּ it. שֵׁלֵי pro שְׁחַטְמֵנוּ לַפְּנֵיךָ, in quo casu primae cuiusque dictionis litterae punctum proprium substratum est. Cf. Schickardi Institutiones L. E. pag. 29. edit. Lips. 1785. 8. Interdum vocem prolongant ob mysticas

cās rationes v. g. pro ל^ל. 31. plene scribunt : Lamed Aleph, quo illud distinguant a ל^ל partic. negat.

VII.) Dantur abbreviaturae abbreviaturarum, quando abbreviaturam vulgo notam tachygraphiae causa, denuo detruncant, quorsum v. c. referri possunt כה pro כהר aut כהרר ; מהו' it. מהו' pro מהורר ; ל' pro לפק etc.

IIIX.) Abbreviaturarum origo non modo in Tachygraphia sed etiam in cryptography s. occultandi studio, et necessitate v. g. ob spatii defectum etc. quaerenda est.

IX.) Judaei interdum in litteris suis familiaribus ebraeo mixtis pro nomine substantiuo, numerum eiusdem cum illo pronunciationis aut soni adhibent, quod incauto lectori facile imponere potest. Legi e. g. in epistola mulieris Gütel e Strelitz : Mein Sohn frigt 10 (loco Zähne) itemque in litteris docti Judaei Strelizens. Jehudae Lebh ben Pinchas ; vor mich wohl in 8 (loco Acht) nehme.

X.) Quaeritur, an allegatio locorum, in quibus occurrunt abbreviaturae, usum habeant? Nego quidem de vulgaribus, affirmo autem de minus vulgaribus, vt quilibet librum ipse euoluere, certiorque reddi possit, an verae seu fictae, recentes aut vetustae sint, quibus in libris siue theologicis, philosoph. iuridicis, cabbalistic. etc. occurrant rel. ex quo fructus maximus omnino capi potest.

XI.) Jo. Justus von Einem introductione in Bibliothecam ebraeam Magdeburg. 1737. 8. pag. 108. Buxtorfio iniuste dat

crimini, „*exscripsisse illum, librum suum de Abbreviaturis e Plan-*
tauitio, qui de his rebus integrum volumen nobis dedit, nemini
facile notum.“ Sed sycophanta ille rationes suas male sub-
 duxit, haud apud animum reputans, mendacem oportere
 esse memorem. Nam Buxtorfius anno 1613. 8. Basileae
 Abbreviaturas suas edidit triginta et quod excurrit annos
 ante, quam Jo. Plantavitius Episcopus Lodouensis Florilegia
 sua biblica et rabbin. Tolosae 1644. f. et thesaurum L. S.
 Lodouae 1645. ediderat, vt itaque is, modo volumen Ab-
 breviaturarum eum edidisse verum est, Buxtorfii plagia-
 rius dici mereatur. Ego sane illud nunquam vidi, neque
 eius mentionem apud Wolfium, Jmbonatum aliosque vn-
 quam inueni, vnde in opinionem adducor fore, vt cerebro-
 sum plane Einemii, neque ab eo vnquam visum opus sit,
 quum neque libri titulum neque annum, locum, et formam
 editionis indicauerit, quod ne minimae quidem sed vilissimae
 accuratationis indicium est. Quid? quod ipse Plantavitius in
 Bibliotheca sua ebraica, Florilegio suo rabb. Lodouae 1644.
 fol. subiuncta vestigia Buxtorfii presse sequutus, et Buxtor-
 fio multa se debere, ipse in praefatione testatus sit. Non ta-
 men sua laude defraudandi sunt supra laudati scriptores, qui
 facem Buxtorfio praetulerunt, quippe quorum labores, quam-
 uis ex parte rudes, magno ei vsui fuerunt in abbreviaturis,
 quas apparuit, vt ipse in epistola dedicatoria fol. 2. a. pro-
 fitetur, scribens, „*animum sibi fuisse, Abbreviaturas hebrai-*
cas, post alios omnes lucidius explicatas et dilatatas propone-
re etc.“ et ego quoque comparationem horum Buxtorfii an-
 tesignanorum, cum illo, instituens, experiundo ipse didici,
 vt

vt sane Einemius quodammodo excusandus esset, si Buxtorfium v. g. Münsteri, Merceri, aut Fratris Ludouici plagiarium certo sub respectu dixisset.

XII.) Buxtorfii liber de abbreviaturis primum prodiit, Basileae 1613. 8. quem Filius auctum ibid. 1640. 8. recudi fecit. Hanc editionem excepit Franequerana 1696. 8. ad quam Herbornensis, quae vltima est, 1708. 8. repetita est. Auctor praefatiunculae editionis Herborn. Franequeranam ob typorum, qui vetustate videntur fuisse exesi, deformitatem praecipue si Hebraica respicias, dicit non satis adcuratam. Verum praeter rationem. Emendatior certe est Herbornensi, vt oculis facile diiudicari potest. De accessionibus huic editioni a Jo. Henr. Schrammio et Jo. Adamo Fabro factis non multa praedicare possum, quoniam perpaucae, nec vix dignae memoratu sunt.

Quae hac quidem vice praelibasse sufficiat.

Littera N.

אִשׁ כְּרִיתִי—אֵב vir foederis mei i. e. fidei focius in titul.

אָמָה כְּרִאכְנֶטֶר—אָבָב Cubitus Brabanticus. In rationibus.

אֶהוּ אֶלְטוֹנָה הַמְּבוֹרֵג וְוֵאֲנוֹיכֶעֶק—אֶהוּ Altona, Hamburg, Wansebeck.

Scribunt quoque voce significatiua הוֹיָא. Hi tres coetus Archirabbinum, Altonae sedem suam habentem salario sustentant,

אֶהוּ אֶל הַדְּרָה כְּבוֹדוֹ שְׁלוֹם רַב—אֶהוּ אֶל ad decus gloriae suae pax multa. In inscriptionibus epistolarum. Pro haderes kwodo vsurpant saepius רום מעלתו excellentia sua.

B 3

אֶהוּ

אהע nationes mundi. Vid. R. Chagis Misch-
nas Chachamim f. 68. c. 2. Ebhen haefer f. 92. c. 3. med.
Hoc nomine a Judaeis insigniuntur omnes, qui Judaei
haud sunt. Scribitur quoque cum אה

אז אחד ואחר vnus et alter, praecedit כל vnusquisque in
Schemot rabba f. 116. c. 2. 107. c. 1. circa fin.

אחג אסרו חג ligate festum, quod Lutherus reddidit: schmücket
das Fest. In calendariis. Vocantur autem ita dies, festa
maiora proxime insequentes, vti apud nos: Aller Kinder Tag.

אחשט רישת שלומו הפארתו אחשט post inuestigationem
sanitatis suae honoratissimae, h. e. si vales, bene est. In
exordiis epistolarum.

אחכ אחר חלופ כתב litterae collybisticae, ein Wechsel-Brief.

אחט אכנים טובות אט lapides pretiosi, gemmae.

אחז איש ירא אלהים Vir timens Deum. In titulis.

אחז אין לשבע Non vena incidenda est, itemque אין להקין
non est iurandum iusiurandum, nimirum, diebus ab Astro-
logis in Calendariis diffamatis.

אחז אם לא יגיד ונשא עונו אליוע Nisi indicauerit sc. testis, feret
iniquitatem suam. In testium examinatione.

אחו אהובי מורי ורבי אמו dilecte mi domine Doctor.

אחו אבא מורי זקני אמו Dominus auus meus.

אחו אדני מחותני אמו dominus focer meus. Vfurpant quoque
de affinibus.

אחו אגב סודר אט per sudarium, durch den Mantelgrif. Ritus in
emtione et venditione,

אֶעֱצֹם אֶע se ipsum. V. gr. אֶע הִתְחַיֵּיב obstrinxit se ipsum. In contractibus.

אֶע לֹא אֶע צְדִיקִים אֶע lux iustorum, titulus honoris,

אֶע Agio.

אֶע אֶע אֶע אֶע אֶע Cubitus minor quadrante. In rationibus. Addunt, vt res se dant, Aleph, Beth, Gimel etc.

Littera ב.

בִּשְׁנַיִם בִּשְׁנַיִם בִּשְׁנַיִם בִּשְׁנַיִם duo millia.

בִּשְׁנַיִם בִּשְׁנַיִם בִּשְׁנַיִם בִּשְׁנַיִם in quatuor cubitis i. e. in domo sua. Respondet vernaculo : zwischen seinen vier Pfälen; vel בִּן אָבִי filius domini patris mei.

בִּשְׁנַיִם בִּשְׁנַיִם בִּשְׁנַיִם בִּשְׁנַיִם hoc ipso die, vel בִּרְיָא דִּי דִּי dominus foederis, sponfor fidei, ein Gebatter. Item Brabanter v. g. Spitzzen etc.

בִּשְׁנַיִם בִּשְׁנַיִם בִּשְׁנַיִם בִּשְׁנַיִם (Baldober Judaei nostri pronuntiant) Sceleris fax et tuba, Actor communis.

בִּשְׁנַיִם בִּשְׁנַיִם בִּשְׁנַיִם בִּשְׁנַיִם die secundo et quarto h. e. die Lunae et Mercurii. In calendariis e. g. אין מתחילין בכר Non inchoant (Rabbini) die Lunae et Mercurii, praelectiones, aut commentationes suas, si dies isti cadunt in dies ab Astrologis atro carbone notatos.

בִּשְׁנַיִם בִּשְׁנַיִם בִּשְׁנַיִם בִּשְׁנַיִם alia via s. alio modo.

בִּשְׁנַיִם בִּשְׁנַיִם בִּשְׁנַיִם בִּשְׁנַיִם Judicium nationum mundi, seu gentium. In oppositione iudicii iudaici.

בִּשְׁנַיִם

סנהדרין בית דין התומות מטה כה"ס senatores subscripti.

סנהדרין בית דין צדק כה"ס tribunal iustum.

סנהדרין ר"ל כה"ס in verbis Rabbinorum p. m. Vid. R. Chagis M, Chach. f. 67. c. 4.

ברך vel ברוך השם laudatus sit Deus. In frontispicio epistolarum ante loci nomen: vel post יהוה ברוך et ille (Deus) benedictus in Rosch Amanah R. Jf. Abarbanel f. 28. p. 1. lin. 6. a fine, f. 27. p. 1. fol. 26. p. 2. item post

ברך שם הויה (Schem schellefeia nostri efferunt) Nomen Dei essentiale in R. M. Chagis מ"ח f. 49. c. 1. vel

בין השמשות inter diem et noctem: Abenddämmerung. Vid. Buxtorf, L. T. f. 2461. vel בני העיר ciues.

בשם השם נעשה ונצליח אמן בהנ"ל in nomine Dei prospere procedemus. Amen. In capite disputationis, aut commentationis inchoandae.

בן המנוח כה"ס filius defuncti. Anno post obitum patris primo, filius ante nomen proprium patris hac formula uti solet. Si vero pater amplo natus loco, et magna auctoritate fuerit, in honorem illius, plus anno aut triennio filius eam adhibet.

בוא וראה ב"ו veni et vide h. e. tuis oculis vide. it Baumwollen Zeug, Tücher. in ratt.

בזה כחור לאחר כו"ל per hunc et hunc, qui ad causam alicuius orandam electus est. In formulis iudicialibus.

בזה הלשון כו"ל hoc modo. In examine testium.

כה"ס

ב' חרשים—ב' duo menses. In litteris cambialibus.

חומר—כח"י l. חומר חכמים sub anathemate maximo, l. sapientum.

בחי vel בחוקת יד vi aliquem cogere, mit Gerichts-Zwang. vel בחתימת ידים cum subscriptione.

בטבע עינא—כטבע contemplatione studiosa, proprie oculi infixione v. c. in Luchas Edus fol. 41. col. 2. in med.

אנו ה"מ מעידים ומסהדים איך חתימת הנ"ל אנו מכירים בטבע
דהי חתו' של החכם השלם המקובל הגדול והחסיד כמהורר
אברהם ישראל משולח מע"כ ירושלי' וא"י

h. e. Nos subscripti testamur et probamus post diligentem subscriptionis supra laudatae examinationem, quod sit chirographum sapientis, perfecti, cabbaliftae magni pii Domini Rabb. Abraham Jfrael (elemofynarum colligendarum cauffa) missi ex vrbe sancta Jerufalem, et e terra Jfrael.

ביע—בריאה יצירה עשירה creatio, formatio, elaboratio. In Maafeh raf fol. 106. p. 1. in fine. Conf. Tikkun hassohar f. 13. p. 2. med.

בכ vel באי כוח oriundi ex robore h. e. filii et nepotes. Item באי כחי l. בעלי mei cum facultate missi, meine Bevollmächtigten. Vel ב' כפות duo cochlearia. Legi in epistola R. Juspa Suerinenfis.

בל—ב' למאה—בל duo pro centum.

בלאו הכי—בלא fine lingua teutonica. בלשון אשכנז—בלא hoc, nulla habita ratione.

בלא שבעה—בלא absque iuramento v. gr. Nachlas Schivah fol. 65. 3. 4.

C

כ"ם

ב"מ vel מלחמה בעל miles, vel מהורר בן filius Rabb. vel
 כ"ו in illo sc. capite explicatur. Vel centies occur-
 rit in indice libri Nachlas Schivah sine et cum praefixo Vav;
 vel בלתי מושלם imperfectum. Praecedere solet עבר
 i. e. Praeteritum v. c. Lombroso Comment. f. 109 p. 2. It
 Baumwollen Zeug. In rationibus saepe occurrit.

בנ"ח In exemplari alio vetusto apud
 Jom Tof ad Parali XI. 5.

במ"ג In Megapoli.

במ"כ בר מעלת כבודכם excepta vestra celsitudine.

בכ"נ בפני נחתם me praesente subscriptum est.

ב"ע pro se ipso; l. בעל עגלה; l. בערך or-
 dine, nimirum.

בע"ש qui aut quae possidet chirographum
 v. g. Tikkun Scharos fol. 42. 2.

בע"פ memoriter. R. Mos. Chagis l. c. fol. 57. c. I.

בע"פ perfuga, fraudator. Banquetottirer, ein Land-
 streicher.

בע"פ opere quodam, nimirum apprehensione
 sudarii confirmare conuentum; l. בפה מלא ore pleno,
 sc. stipulara manu (תק) et disertis verbis aliquid sancire.

בש"ד duo solidi. zwey Schilling, Stüber.

בר"ה Consensu, permissu multorum.

Littera ג.

ג' grossus polonicus.

ג' Gute Groschen.

ג' גיר

ג"ה חנקיה ירך גלילות Volutatio manus tuae purae i. e. litterae tuae.

ג"ה גזרת חרם l. tres menses; l. ג' חרשים l. 1. sententia pro-
scriptionis.

ג"ט גדולים טובים grossi boni, Gute Groschen.

ג"ג תריא super tria in R. M. Chagis f. 73. c. 1.

ג"פ vel ג' פגים l. tres grossi; vel ג' פעמים l. tribus vicibus, ter
Jalkut Rubeni f. 173. c. 3. Emek Berachah f. 37. p. 1. Kiz-
zur ש"ל f. 42. c. 4. Schemas Rabba f. 109. c. 1. Mat-
teh Mofche f. 86. 4. ג"ק קבלתי ירך גלילות epistolam
tuam accepi.

ג"ז רביעית ג"ז

ג"ש שבועות גלגול deuolutio iuramenti in alium; it. שבועות
tres Septimanae; it. ג' שמינית $\frac{3}{2}$; it. ג' שנים l. tres anni;
it. ג' שאסטאק drey Schoftack, ein Dympf. Nachlas sch
f. 43. c. 2.

Littera ד.

ד"ן דרך ארץ ד"ן huius seculi mores Chagis l. c. f. 94. c. 4; item
דין ארצות Judicium terrarum sc. Poloniae maioris et mi-
noris, Ruffiae minoris et Lithuaniae. Chagis l. c. §. 350.
Anton vom Sabbathai Zevi p. 48. it. ד"ן ארצות quatuor
cubiti, Chagis l. c. §. 348. 352. 357. et in Schtaros.

ד"ן אומות העולם ד"ן Judicium populorum mundi. Scribi-
tur quoque sine He ד"ן.

ל" sufficit hac re sapientibus. Sapienti fat.
Efferunt quoque per למבין intelligentibus.

ל" hoc iustum est: it. demhastig i. e. demütig.

ל" contentio atque rixa Schtar. 41.

ל" forum iudaicum. Scribitur quoque cum Beth et
Caph praefixis. It. pro Numero י" 14 legi in clausula ali-
quot Instrumentorum: de Die.

ל" iudicium pecuniarium. It. דעניש מעורא
Dänisch Moos s. Geld.

ל" dienstfreundlich. In epistolis styli mixti ebraeo germanicis sae-
pius legi: ל" Antwort: ל" zu grüssen.

ל" Dänisch Courant.

ל" quatuor horae. Chagis l. c. f. 9. c. 3. med.

ל" tanquam iuramentum completum sc. su-
per librum legis iuramentum, quod שבועה דאורייתא
schwua dereisa iuramentum legis, Judaei dicunt.

ל" quaerens prosperitatem tuam sem-
per. Addunt interdum כ" i. e. כל היום quotidie.
In calce epistolarum.

ל" typus. In Catalogis libror. v. g. אמסטרדם
sterdammer Druck.

ל" v. c. in titulis Rabbinorum praemissa voce אריה leo inda-
gans. Sed vox apicibus notata innuit, quod fit ל" oratorum,
concionatorum leo et princeps.

Littera

Littera ה.

הֵן ecce.

הַאִישׁ אֱלֹהִים הַנֶּה vir diuinus.

הַבְּרוֹנְשׁווייג־הַנֶּה nundinae Brunsvicenses, it. Hamburg.

הַרְשֵׁת vid. sub littera Daleth.

הַחֶכֶם הַרַב הַזֶּה sapiens ille Rabbi; it. הוא הרב ille ipse Doctor. Vid. Wolfii Biblioth. E. T. IV. p. 1191. It. הוא הרב־הַזֶּה haec rei natura est

הַמְקַדְשׁ הַחַם Vir iste sponsalia parans. In Scharos.

הַזֶּה אִמְרַת־הַזֶּה hoc verum est.

הַחֲלֹל הַשֵּׁם הַחַדְּוֹ profanatio nominis diuini.

הַדֵּם רְמוֹתֵי־הַדֵּם Deus vlciscatur sanguinem eius. Votum hoc nominibus eorum, qui vel ob patratum facinus a Christianis supplicio affecti, vel a latronibus, feris, in tumultu et i. g. a. trucidati sunt, Judaei subiicere solent, existimantes expilare Christianum licitum esse. Quam ob causam Judaeus, supplicio affectus, si vel sit scura pessimus, homicida, incendiarius etc. nihilo tamen fecius Judaeis dicitur: sanctus, purus, insons etc. Vid. Wolfii B. H. T. I. p. 225. Sepher Hifchtaaros Melech hannegef im Melech hattzavon in הַסְּכֵמוֹת f. 2. a. lin. antepenult.

הַיֵּדֵה מֵאִיר בְּהַקְדוּשׁ מֵהוֹרֵר שִׁמְשׁוֹן הַכֹּהֵן זֶלֶל הַיֵּדֵה h. e. Meier fil. sancti R. Schimschon sacerdotis, cuius iusti memoria sit benedicta, cuiusque sanguinem Deus vlciscatur! Luber hic adscribere memoratu dignam formulam consecrationis Judaei Lübsa, oppido megapolensi oriundi (qui immani crudelitate

mulierem christianam in via publica inter Lübsam et Parchimum maximis cruciatibus Anno 1766. trucidavit, ideo ad dignum rotae supplicium tractus) quam Judaei Sverinenses in suis synagogis, per annum et quod excurrit, solenni ritu recitarunt, quamque Judaeus quidam, qui hanc dementissimam temeritatem ex animo detestabatur, furtim et remotis arbitris, raro exemplo mecum communicavit.

אנא ה' אלקי ישראל השוכן בתפארת עוזו בזכות מזמורי תהלים
וביכות פסוקיו ותיבותיו ושמותיך היוצאים מראשי תיבורת
וסופי תיבות שקראנו לפניך לשם נשמת הקדוש והטהור
רבי מרדכי הנולד מן רחל אשר מסר נפשו ורוחו וגופו
ונשמתו על קדושתו שמך הגדול והנורא וקיים מצורת
עשה שצוית בתורתך הקדושה והטהורה ואהבת ארצ
ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך אפילו
ניטל את נפשך ותמיד יהא פתוחין לפניו תרעין דרחמי
הכלי רעווי רעווא דכל רעווי ויזכה לנחול שניו מאורת
עלמין כמו שנאמר כרמי שלי לפני האלף לך שלמה
ומאתים לנוטרים את פרו ויהא חלקו בתוך אינון צדיקייך
דמסרו גרמייהו על קדושת שמך הגדול והנורא דהווי
עאלין בתליסר נהרי דאפרסמונאי וקבה משתעשע בהו
ולחזות בנועם ה' ההוא נועם כנפקא מעתיקא עין ל
ראה: אלהים זולתך יעשה עתיק סתימא רכולא למחבר
לו אמן סלה ועד.

h. e. Eheu! Domine Deus Israel habitans in decore roboris
sui! in dignitate odarum libri Psalmorum, et ex merito
commatum et dictionum eius, nōminumque tuorum ex ab-
breuiaturis initialibus et finalibus prouenientium, inuocamus
te nomine animae sancti et puri R. Mordechai, a Rahel pro-
gnati *), qui tradidit animam et spiritum et corpus et hali-
tum suum propter sanctitatem nominis tui magni formido-
losi, et exsoluit praeceptum, quod mandasti in lege tua fan-
cta

Etta pura, nimirum diliges dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota facultate tua, si vel tibi pereundum sit. Quam ob rem sint semper ante eum aper-
tae portae commiserationum et omnis generis oblectationum et deliciarum, digneturque hereditate ducentorum mundorum, sicut scriptum est Cantic. 8, 12. Vineam meam quod attinet, tibi o Salomo (pro eius custodia) mille, et ducenti custodientibus fructum eius (v. Sohar. f. 96, 2. 119. 1.) Sit quoque portio ipsius in medio illorum iustorum, qui traderunt corpora sua propter nomen tuum sanctum, magnum et tremendum, quique ascenderunt per tredecim fluuios balsami puri. Et Sanctus benedictus ille (Deus) oblectet se illo, vt videat suauitatem Domini, illam nimirum ab aeternitate profluentem dulcedinem, quam oculus non vidit praeter te o Deus, qui faciet omne antiquum absconditum (i. e. abol-
bit) ei, qui sperat in eum Amen, Sela et veritas. (Jes. 64, 4. Sohar. f. 207. b.)

- *) Ratio, cur matris tantummodo, et non patris mentio facta sit, est, quod nemo dubitare possit, quin sit illa vera illius mater; quum e contra-
rio in dubio positum sit, vtrum diabolus aut alii scortatores rem cum matre habuerint, vt adeo multorum patrum, quorum verum nosse difficile esset, filius existeret, quem Deus ideo falso crederet, perso-
nam illam a Iudaeis Ipsi commendatam, atque ita preces eorum supplices, irritas redderet. En versutam ardelionum barbatorum cu-
ram et circumspectionum!

ה"ם מוקבל הו"ת scil. לזמן qui quam maturrime aduenit.
Item ה"ם מנהיים היריד nundinae Manheim. Luchas Edus
fol. 16. 2.

ה"ם

24 מוביל—ה"ם 1. מביא היה apportavit v. c. litteras.

המא"ה הגדול—המא"ה lumen magnum. Tit. hon.

Tradens sc. epistolam in manum N. fit fortunatus! Plures eiusmodi formulas, quas inuolucro litterarum inscribere solent arte multa, vide apud Buxtorfium in Abbreviat, et institutione epistol, Wolfium in B. H. l. c. quibus sequens etiam addi potest: הבריות i. e. הפותח בלי רשותי ודקרנו חרב Laxantem vincula epistolae absque venia mea, transfodiat gladius! Venit quoque cum Vay. Institutio epistolar. p. 60.

ה"ה נוטל היה portabat.

הנ"ה הנירא לפנינו לטובה qui apparuit l. stitit se coram nobis. It. הנזכר לטובה quod commemoretur in bonum! In rationibus expensorum et voti et gratiarum actionis causa adhibent.

הנ"ה נא עוזר לנו הנע"ה sis quaeso nobis adiutor! Birchas Hammason f. 28. p. 1. Vidi quoque in tabulis Expensorum, euphemiae et boni ominis gratia scriptum, quories diei praecedentis mentio iniecta erat; et tunc legendum הנזכר עלינו לטובה.

הפס"ד הפסק דין—הפס"ד sententia iudicialis.

הק"ה הקטון—הק"ה parvus. Item הקצין diues. Item הקדוש sanctus, qui martyr reputatus. It. הורג קין interficiens Cainum in Comment. Lombroso ad Genes. IV. f. 3, 1.

ה"ה Hofrath.

הש"ק הכל שריר וקיים הש"ק omne sit firmum et stabile. In calce contractuum,

החשב"פ

התשבע"פ Lex oralis. Chagis l. c. §. 112 in fine.

Littera ו

et Excellentiae suae fit pax multa. In epist.

et sapientes dicunt. Maaseh rabh. f. 67, 1.

et sic inueni. Or. Thora f. 11. 2.

et propterea dicit. Jesud hannikkud f. 59. 1. §. 3.

quod autem scripsit, se etc.

et nunc.

et super eum fit pax multa!

Littera ז

aurum in (pro) auro.

ille declarat se daturum 2, etc. i. e. recipit ac confirmat ei 2. In Compromisso.

illud quod dicit. Chagis l. c. f. 72. col. 4. l. 3. Sed f. 92. c. 3. med. est sine He.

Masculinum et femininum. V. g. in Tabulis Paradigmatum R. Salman Hena.

septem menses.

Liberi, qui adhuc in viuis sunt. In Contractibus nuptialibus. Vid. Tikkun sehtaros Num. 33. It. Accentus זקף קטון in Masora et alibi.

pro ר"ו 27 in priuilegio R. Schmucl Hilman libri Korban Minchah

chah f. sepher rephilloth mikkol hasschanah Fürth 1758. 4.
linea penult. Nam וך purum denotat. Cf. nota ad הו et טל.

Littera ח.

חֲסֵרָה deficit. In Masora cum numeris praefixis באח etc.

חֲכָמֵי אֱמֶתֶת חֲכָמֵי אֱמֶתֶת sapientes veri. Tit. Cabbalistarum. Item
חֲדָר אֱמֶר in diuersarum sententiarum enarratione. Jr. Dav. R.
Dauidis Lida f. 49. c. 3. l. 16. Jalkut Rub. f. 142. c. 2. circa finem.

חֲבֵרֵי בְרֵנְדֵנְבוּרְגֵר חֲבֵרֵי Neue Zweydrittel.

חֲדָשֵׁי דְרֵיטֶר חֲדָשֵׁי idem.

חֲגֵי חֲסוּכֹרֶת חֲגֵי festum tabernaculorum. It. חֲזָקַת הַבְּתִיּוֹת
caput III. Bauae basrae, quod passim ita allegatur v. g. in
Euen Haeser fol. 19. c. 4.

חֲלֹל הַמְּקוֹם חֲלֹל Profanatio Dei.

חֲצֵי מְשֵׁי חֲצֵי subsericum, halbselden Zeug. In tabulis rationum.

חֲרִיף וּבִקִּי חֲרִיף acri vir iudicio, et subacto ingenio. It. חֲכָם וְנָכוֹן
vir sapiens et eruditus.

חֲצֵי זָכָר חֲצֵי vel חֲלֵק Portio vel dimidium masculi. Apud JCtos
iudaeos. Nachlas Schifah f. 19. 4. Nam filius in hereditate
parentum habet vnam, et filia tantummodo dimidiam por-
tionem.

חֲחֵי vide sub בַּחֲחֵי.

חֲחֵי pro חֲחֵי numero 18, boni ominis causa, quoniam חֲחֵי vitam
quoque denotat, adhibetur. Chagis f. 58. §. 249. Kizzur
חֲחֵי f. 46. c. 2. l. 2. f. 52. c. 2.

חֲחֵי חֲחֵי Chilluf Ksaf Litterae cambiales.

חֲחֵי

חלקק קרושה חוצה לארץ קהלה חלקק extra terram sanctam in
coetu sancto N. N.

חלקק קרושה חונה פה קהלה חלקק Castrametans hic in ecclesia
sancta. Ita Rabbini prouinciales nominibus suis propriis
adscribere solent.

חיי ראשיהר quam vere viuam! Cum Beth praefixo saepius,
חיי שנהחש octo anni Chagis f. 17. a. 2.

חש Chateph Segol. V. g. Lombroso f. 144 2.

חפ Chateph parach. Jbid.

חק Chateph kametz. Jb. f. 148. 2. 184. 1.

חשחע חשיבים עליהם חשחע Peccatores rei, noxii. In Machsor.

חורח proprie edictum itemque Serpentem denotat. In edictis
minacibus Rabbini hac voce, tituli loco vtuntur, ad signifi-
candum, omnes repugnantes trium anathematum generibus,
quae in voce נחש latent, dignos esse. Vid. infra subh. voce.

Littera ט.

טוה טוב הקהלה טוה utilitas ecclesiae, salus reipublicae.

טוה Proprie denotat benignitatem; apicibus vero notata vox,
idem significare debet, ac vernaculum *Thu weh*, cum quo in
pronuntiatione concordat. V. g. In litteris ad me datis scri-
pserat Judaeus: *Erzeigt mir die טוה* date mihi hoc bene-
ficium. Per apices autem indicare voluit: *es thut weh*, dolet
mihi, quod illud a te postulem.

טוה וחביעה טענית וטענית טענית incusatio et causae cognitio, i. e. lis
Praecedere solet אורור propter.

ל"ט numerus 39 boni omnis caussa adhibetur pro ל"ט. Nam ל"ט denotat rorem; ל"ט vero absconditum. It. טוב להקין probat (dies felix) venae sectionem. In calendariis.

ט"ק annulus pronubus. Nachlas Schifah f. 53. c. 4. l. 5.

Littera י

י"א haeredes nostri. In Contract. et Obligat. Scribitur quoque י"א.

י"ב timor Dei ante omnia. Addunt interdum י"ב i. e. ראשית דבר Principium loquelae fit. In initiis epistolarum post titulum.

י"ג aedificet Jfraelem! Votum nomini celebris rabboni addi solitum.

י"ד Jehoschua ben Nun. subintellige הרם. Anathema Jusuae filii Nun fit super י"ד. Scribitur quoque י"ד Luchas Edus f. 24. I. l. I.

י"ה exientes e latere, liberi. Conf. י"ה.

י"ו dies expiationis. V. g. Seuachim cap. 5. ibidemque in Bartenora et Jom tof.

י"ז exeuntes e lumbis, liberi. Nachlas Schiv. f. 69. 2. in Schtaros apud JCTos. י"ז 18 grossi. in rationibus.

י"ח licitum est. In Joreh deah passim.

י"ט deleatur nomen eius, et ad imas erebi memoria eius! Post nomen Zabbathai Zevi, eiusque affeclarum.

י"י luceat lucerna eius. Javerse quoque scribunt post nomen

nomen Rabbini נ"י ; ante illud autem denotat lampadem
Jfraelis. Titulus.

נ"י Variarum notarum explicationes videri possunt apud
Buxtorfium et Wolfium l. c. Addi solent nominibus pro-
priis urbium aut prouinciarum euphemiae causa v. g. Pra-
gae, Altonae, Cracov. Jaroslav. vid. Chagis l. c. in הסכמות
huic libro praemissis, et fol. 54. 2. f. 58. 4. f. 76. c. I. circa
fin. Bagdado subiicitur in fine praefat. libri Maaseh raf, et
Zolkiew in Tit. Beth Hillel. Hoc autem memoratu maxi-
me dignum est, quod in Epistola Judaeorum Constantinopol.
in causa R. Jonathanis Eybeschütz scripta, (Vid. Luchas E-
dus) Titulo Rabbitorum יע"א addiderint.

י פעמים יפ decies. It. יציב פתגם stat sententia.

יפה תאריפ"ת Commentarius in Rabboth. It. Mulier formosa
quam bello captam Lex Judaeorum libidini quodammodo
ex Rabbitorum sententia permittit. In Jede Mofche ad Rab-
both f. 113. p. I. Jr David R. Dav. Lida f. 88. c. 4. circa fin.

י"צו Perulgatis explicatioibus huius compendii addantur: יהיה
ישראל צדיק וישר viuat iustus et integer! It. ישראל צדיק וישר
Populus Jfraeliticus est iustus et integer.

י"ש רב"ר salus multa. In epist.

De descriptione et blasphema interpretatione nominis יש"ו videa-
tur Pfeifferus ad Obadium p. 28. Elias in suo Tisbi p. 159.
Quum has notas Rabbinis celebribus in meis itineribus ex-
plicarem per: יאכרו שטן וישראל pereat Satan et Jfrael!
It. יבא שילה ולו veniet Messias et ad eum sc. congrega-
bunt se nationes Gen. 49, 10. ישוע שרי ותיק Jesus verus

Pantocrator. It. Juden Schelmische Unholde et id genus alia, nunquam in posterum hoc nomen diuinum sine Ain scripturos esse fidem apud me subfignarunt, ne meo exemplo nostrates in Judaeorum ignominiam par pari referrent. Conf. Buxtorfius in catalectis philol. theol. pag. 354. Wolfii Biblioth. Hebr. T. II. p. 1294.

יֵצְאוּ רַחֲמֶיךָ מִמֶּנִּי יְיָ Exeant miserationes tuae ex te! In Machfor passim.

Littera כ.

אחֲרֵי־כֵן posteaquam, quia.

כֹּל בֵּית־כֹּבֵד omnis pater familias. It. כֹּל בְּמִית omnes domestici.

כֹּל גְּדוּל־כֹּבֵד canon magnus.

כֹּר pro עֲשָׂרִים וָאַרְבַּע Ita nominant Biblia sacra, quae 24 libros continent. R. Menachem de Lonfano in Or thorah f. 17. p. 1. et 3. It. כֵּן לִכְתֹּב Ita sunt verba. In clausulis epistolarum.

כֵּן הִסְכִּים־כֹּהֵם ita decidit s. iudicat rem.

כֹּהֵן גְּדוּל־כֹּהֵן Pontifex maximus. In Jr David l. c. f. 88. c. 4. §. 514. f. 89. c. 1.

כֹּהֵן כַּחֲפֵץ־כֹּהֵן l. כֹּהֵן fecundum beneplacitum l. ita est voluntas N. N.

כֹּתִיב־יָד omnis uiuat! It. כֹּתִיב־יָד l. כתב Msptum, epistola, Chirographum. Requirente contextu addantur suffixa congrua יָדוּ, יָדוּ etc.

כֵּן יְהִי רְצוֹן־כֵּן sic volo, sic iubeo, stet pro ratione voluntas! In clausulis edictorum.

כַּמְשָׁרְגָה

לֹא-כַמְשׁוֹרָא כמו שאמרו ר' ז'ל-כמ'ש'ר'ז'ל f. m.
Chagis f. 9. c. 2. in fin. f. 12. c. 1. circa fin.

כַּפ־כַּסּוֹר־כַּסּוֹר omne profanum, illicitum. Joreh Deah.

כְּבוֹד שְׁמוֹ-כְּבוֹד Nomen eius honoratum. It. כל שהוא omne
quod est. It. כל שנה quolibet anno. It. כל שעה omni hora.

כְּבוֹד תּוֹרַתוֹ-כְּבוֹד gloria nominis et legis ipsius i. e. Le-
gisperitus illustis. Scribunt quoque כְּבוֹד תּוֹרַתוֹ-כְּבוֹד
gloria legis ipsius.

כְּתוּבָה-כְּתוּבָה כְּתוּבָה חֲכָמִים ז'ל-כְּתוּבָה-כְּתוּבָה
secundum statuta sapientum p. m.

כַּלְהוֹתָא sponfa. Quam vocem abbreviaturam finalem faciunt ex
tribus vltimis litteris Pf: 45, 10. נִצְבָה שְׂגַל לִימִינֶךָ (con-
stituta est vxor ad dextram tuam) retrolegendis. Obs. hunc
Psalmum Judaei die Chuppae ideo recitare solent. Vid.
Schene Luchos habberis fol, 24. cap, 2. edit. Amst, 1722. 4.

Littera ל.

לֵא ab initio Abbreviaturarum saepe est seruale, in fine illarum
numerum exprimit pro לֵא v. g. 528. תקכ"ח. i. e. A. C.
1768. secundum supputationem minorem, millenariis sub-
intellectis.

לֵא-לֵא in semitam dierum s. in feros annos.

לֵא-לֵא Amico meo fideli.

לֵא-לֵא a mundo condito.

לֵא scilicet בעומר s. dies 33. inter Pascha et Pentecosten, quo Ju-
daeis permissum est, nuptias celebrare et choreas ducere,
quo-

quoniam nemo discipulorum R. Akibhae hoc die mortuus est. Vide sub לְמַבִּי.

לֹד Louis d'or. אַחֲרֵי-לֹדֵי fec. expositionem aliam. Jede Mosche ad Rabboth f. 144. p. 2.

לְרִי et לְהַקּ לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ—לְרִי lingua sancta. Nachlas Schiv. f. 135. I. טוּ הַלּוֹא הוּמָה לְהוּרִי N. N.

לְהוּרִי diuiti et excelfo.

לְרִי in omne aeuum. Emeck berachah f. 37. p. I. med.

לְהַר לשׁוֹן הָרַע—לְהַר calumniae, lingua mala. In Jalkut Rubeni passim.

לְרִי לִי יוֹנִי—לְרִי lingua graeca.

לְטִי לשׁוֹן טוֹמְאוֹת—לְטִי lingua immunda. Ita vocant Judaei latinam, aliasque exoticas linguas. In calendario quodam msto, a b. Maio in Biblioth. Uffenb. msta c. 299. explicantur hae notae per : linguam latinam, sed male.

לְכִי dignitati suae conuenienter. In Scharos.

לְכִי לְכֹלֵי עַלְמֵי-לְכִי in omnia secula.

לְמוֹרֵינוּ לְמוֹרֵינוּ Doctori nostro.

לְמַבִּי fec. Computum filiorum Jfrael. Quoniam Judaei dies 50 inter Pascha et Pentecosten tenentur accurate numerare, in litteris suis intra hos 7 hebdomades scriptis, post diem, qua data est epistola, has notas apponere solent memoriae iuuandae causa. Cf. Maaseh Tobiah f. 16.

לְמַבִּי fec. supputationem maiorem adiectis millenariis et

לְמַבִּי fec. supputat. minorem, millenariis neglectis.

לְמַבִּי in fidus benignum. Quod bene vertat! Scribitur quoque לְמוֹשֶׁ לּוּחַס Ed. f. 14. 2.

לְרִי

לָזֶה Laut Nota. In litteris mercatoriis hebraeo mixtis. It לשון נקבה femininum. It. לא נהירא hoc nondum planum et perspicuum est.

לֵעָלֶיךָ non super vos veniat scil. modo narratum infortunium!

לְעוֹלָם ועד לעולם in secula seculorum. Adduntur interdum unum item tria Aleph et Samech sc. Amen Amen Amen Selah Selah Selah. In Machfor.

לִפְנֵי לא פלוג לא פרכי non dissentit. In Praef. III, ad Emek Berachah, It. לִפְרֵי לִי Lingua Persica.

לִפְנֵי idem ac לִכּ In Tikk. Schtaros Num. 33. quod vide supra. לִפְנֵי לִפּוֹם רִיהטנות ea qua coram conuentum est ratione. v. g. Ad ea, de quibus coram collocuti sumus, tempore exclusus me refero cursim et quasi in transitu.

לְפָנֶיךָ לפי שטר רינה גדולה—לפְנֵיךָ tanquam syngrapha iudicii maximi sc. haec aestimanda est, Formula comprobationis in Scht.

לְצִלְעֶלְבֶּךָ לצדיקים לעתיד לבוא—לצִלְעֶלְבֶּךָ Justis futuris. Lombroso in Commentar. ad Genes. I. p. I.

לְצִלְעֶלְבֶּךָ לשון צרפת—לְצִלְעֶלְבֶּךָ lingua Gallica.

לְקִדְמוֹת לשנה קמנה—לְקִדְמוֹת Expositio prior.

לְשֵׁן בְּשָׂרִי לשאר בשרי—לְשֵׁן confanguineo meo.

לְשֵׁן שָׁמַיִם לשם שמים—לְשֵׁן Domino coelorum.

לְאֵל תִּלְךָ לא תלך—לְאֵל In Smag. P. I, f. 34. c. 3. lin. 4.

לְהִתְחַבֵּר לתלמיד חכם—לְהִתְחַבֵּר Discipulo sapientis. Olim omnes docti ira audiebant, hodie rarissime.

Littera מ.

מֵחֹרֶרֶךָ propter. It מחוררני focer, affinis meus. It. מְחֹרֶרֶךָ

It. מעלתו excellentia sua. It. מרת matrona, Domina. In Epitaphiis praesertim, ante nomen mulieris.

E

מֵחֹרֶרֶךָ

מ"א משל אחד—מ"א proportio vna eademque. It. מלכים א Lib. Regum. In Concordantiis.

מ"ב מארון העולם—מ"ב a Domino mundi.

מ"ב Matf banco. It. Mecklenburg, Mecklenburgisch, Mecklenburger. Sic e. g. Judaeus Strelitzenfis, cui stomachum allio impletum moueram, ad me rescripsit: Und ob ich gleich מ"ב (i. e. in Mecklenburg) wohn, muß mein Feder kein מ"ב Gans getragen haben, oder vielmehr von **einem** מ"ב (Mecklenburger) geschnitten seyn. Respicit ad Insigne Mecklenb.

מ"ג משיח בן דוד—מ"ג Messias filius David. In scriptis polemicis R. Jonathan Eibeschütz, eiusque aduersariorum. It. סבית דין a tribunali scil. מעלה של coelesti et מטה של mundano.

מ"ד למ"ב vide sub מ"ב.

מ"ה מרכב בערו—מ"ה Persona tertia. In Paradigm. R. Salm. Hena.

מ"ו מן דוד—מ"ו scutum Davidis. Apud Cabbalistas. In scriptis R. Jon. Eybeschütz.

מ"ז מרת הדין—מ"ז tributum iustum, proprietas iusta. In Leketh Schechecha ad Jalkut Chadasch f. 4. col. 1. de Deo iusto dicitur.

מ"ח מרת הרחמים—מ"ח proprietas misericordiae. Deus misericors. Jbid. et in Jalkut Rubeni f. 127. c. 1. et alibi saepius.

מ"ט מלאכי השרת—מ"ט Angeli ministerii. Sic in Chemdas Zewi ad Tikkune Hassohar fol. 95. c. 2. med.

נ"א מכוואר בסי דרך ישרה שלי בחקדמה שאין בכל מהש מדבר ארמית רק גבריאאל. i. e. Demonstratur quoque in praefatione libri a me possessi, Derech Jescharah, quod inter omnes angelos ministrantes nemo nisi Gabriel loqui possit Chaldaice. Scribitur quoque מ"ה. Wolfii B. T. 4. p. 260.

נ"ב משה וישראל—נ"ב Moses et Jfrael, Nachl. Schiv. f. 62. p. 2.

מ"ג

מ"מ it. משא ומתן מ"מ. mercatura et negotiatio. e. g. Chinnuch lannaar p. 16. It. in versione germ. Epistolae R. Jonae de poenitentia f. 9. 1.

מ"ר מורי ורבי מ"ר Dominus praeceptor meus.

מ"ש מורה שוה מ"ש Judex aequus. Epitheton Judicum in coetibus numer.

מ"ז מלה זעיר מ"ז vox monosyllabica. In Bibliis Lombroso ad Jobum f. 411. c. 2.

מ"ט מדות טובות מ"ט mores probi, aut in singulari.

מ"י מעשה ידו מ"י opus manus suae i. e. epistola sua: it. מלך ישראל Rex Jfraelis. Titulus Rabb. cell. It. 40 dies, Chagis §. 463. Beth Schem. ad Ebh. haef. Cap. 74. §. 1.

מ"ן משנה יו מ"ן Mischna 16. Chagis f. 68. c. 2.

מ"ס מכל שכן מ"ס quanto magis. Quamuis.

מ"ל 40 noctes. Chagis §. 463. cum Vav praefixo.

מ"ל לא העשרה מ"ל Praeceptum negatiuum. Chagis f. 118. circa fin. col. 2.

מ"מ מטה מוצעת מ"מ lectus stratus ein aufgemachtes Bette. In contractibus matrimonial. It. מ"מ מ"מ mortuus praecipi. Beth Hillel Jore Deah cap. 374. 2. h. e. qui ob paupertatem ex aerario publico sepeliendus est.

מ"מ ממה שאמר מ"מ De eo quod dicit. Chagis f. 75. c. §. 345.

מ"מ ממה שהביאו מ"מ Ex eo, quod adferunt. Haec abbreviatura Jo. Morino aliquando imposuit. Vid. Bootii epist. ad Ulfserium contra Cappellum p. 66.

מ"מ proprie denotat solatium; sed euphemiae gratia loco mensis Abh, qui Judaeis adeo fatalis fuit, in Litteris praecipue suis hac voce uti solent.

מ"מ מעבר לדף מ"מ e pagina averfa.

מ"מ מורה צדק מ"מ Doctor iustitiae.

מ"מ מול צומח מ"מ fortuna florens.

Epitheton Ludimagistrorum in coetibus numero exiguis.
 מ"ק Mecktenburgisch Courant. It. Mark Courant.
 מ"ש— מלות שונות— dictiones differentes. Apud Grammat. It.
 מפת שלהן mappa mensae.
 מ"ז Mefusa, Zizis, Tphillin. Cf. Wolfi B. H. P. I. p. 927. in fine.
 מ"ח Moscheh, Scheth, Habel.
 מ"שכ"ב— כבודו— מה שכחב. de quo scripserat gloria sua. Was Euer
 Edlen geschrieben, daß zc. NB. Judaei hodie ad exemplum alia-
 rum gentium verborum urbanitati studentes, persona tertia
 singulari in litteris suis uti solent. Chagis f. 49. I. in fine.
 Nachlas Schiv. f. 127. 3.

Littera נ.

נ"א— נביאים אחרונים— Prophetae posteriores. In catalogis libr.
 נ"ב— Nickelsburg. In Luchas Edus; it. נאמן בית— fidelis domus ami-
 cus, focus. It. נערה בתולה— Virgo. In Joreh Deah saepius.
 נ"ה— Proprie denotat planctum; sed Rabbini malitiosi hac nota signi-
 ficatiua tria maiora nostra festa יום המישים— natales Christi, Pascha, Pentecosten insigniunt. Conf. Megerlin
 geheime Zeugnisse pag. 24.
 נ"ח— נשאר חייב— reliquatur, debet. In litteris commercii.
 נ"חש— נדוי, חרם, שם ארמ— tria excommunicationis genera. In-
 terdum autem Auctorem libri Os Leelohim Berolini 1710. 4.
 editi, sed flammis a Judaeis traditi, cuius vnum possideo ex-
 emplum, Heresiarcham Hierosolymitanum R. Nehemia Chia
 Chijun hac abbreviatura petunt, quoniam חיון et נחש ser-
 pentem denotant, quasi sit omnibus tribus anathematibus di-
 gnus. Conf. supra sub חויה.
 נ"ט— it. נשילת ידים— lotio manuum, Kizzur Schene Luchos
 habbe-

habberis f. 16. p. 2. f. 17. p. 1. Chagis נח" f. 53. c. 1. lin.
penult. Emek Berachah f. 22. p. 1. in fine.

נ" aut נר ישראל-נ" Princeps aut lucerna Jfraelis. Titul.
Vid. supra sub נ".

נ" qui litteras perfert. כתב-נ"

נ" נאה לו-נ" decet eum.

נ" יראה לי שצריך לקרוא-נלשצ" It. Ita mihi legendum videtur.
Apud Criticos.

נ" Actio ante aliquot annos sumtuosa instituebatur, quod Ham-
burgi in magni ponderis scripto haec abbreviatura a litigan-
tium parte vna נזכר למערה (supra laudatum); ab altera vero
נזכר למטה (commemoratum infra) explicata fuerit.

נמ" נערה מאולסה-נמ" virgo desponsata. It. נוקי ממון Damna pe-
cuniaria. It. נכסי מלוג opes vsuariae. NachlasSchiv, f.
64. 3. 4. Conf. Buxtorfii Lex. Talm. p. 1206.

נ"נ" נוחי נפש-נ" quiescat anima! In Epitaphiis.

נ"נ" נצח סלה ועד-נ" in secula seculorum. Chagis f. 78. §. 362.

נ"נ" נכסי צאן ברזל-נ" Opes gregis ferrei. Nachlas Schiv. f. 65. 3.

נ"נ" נחת רוח-נ" animi oblectatio, requies. It. נביאים ראשונים Pro-
phetæ priores.

נ"נ" נערה שנפתתה-נ" Virgo seducta. In responsis iurid. It. Nickelsb.
נ"נ" נגר שטר זה-נ" quum contra Instrumentum hocce InContractibus
נ" Nesseltuch. In rationibus frequens eius vsus.

Littera ס.

ס' סומך-ס' caput libri. It. סעיף ramus, folium libri, Paragraphus,
vnde sequentes litterae tunc numerales esse solent. v. g. ס'א
§. XI. Chagis §, 290.

ס" סטרא אחרת-ס" latus primum.

ס"הק I. ספר הקודש-ס"הק Biblia sacra v. g. in margine Praefationis Abarbanelis ad Josuam.

סר"נ dicuntur quatuor cauffae mutationis punctorum. כמיכור stat. constructus, רבוי pluralis, נקבה motio masculini in femininum, כנוי suffixa.

סופ"ל proprie scriba legis; cum punctis notata vox vernaculum Sauser vna exprimere debet, quoniam Sopherim inter Judaeos, vt Cantores, dicuntur amare humores, et Sopher a Judaeis Germaniae Sauser pronuntiatur.

ס"מ Librarius f. descriptor librorum, phylacteriorum, schedularum postibus affigendarum. Sic v. g. Simon Elkana Sopher Strelitzensis semper in litteris suis ad me scriptis nomini suo adiicit: Sopher stam, vt Judaei hanc notam pronuntiant.

Littera ע.

על-ה-עו folium libri.

ע"א vna cum vxore sua. It. ענין אחד vnus idemque significatus. It. על אדות propter. It. על אכילה de cibo. In Joreh deah passim.

ע"ב Praeteritum loco Futuri. In Commentario Lombroso ad Josuam V. f. 143. 2.

ע"ג על דא אסמך-עד"א hoc fultus ero, confidam.

ע"ד על דרך שאמרו-ע"ש eo quod dicunt. Chagis f. 45. c. 4. f. 74. §. 337. f. 58. c. 2 circa fin. It. על דברי של in caussa N. N. formula iudic.

ע"ה Columna dextera. It. עוקר הרים fundator montium. Tituli Rabbinorum. It. על החתום scil. באנו venimus ad subscriptionem. It. ערן העליון et התחתון Pa. radifus superior et inferior. It. עון הרבה! proh dolor!

ע"ו

עיר הקודש-עה"ק Vrbis sancta. Epitheton vrbis Zaphet. Vid. Chagis f. 9. c. 1. f. 52. c. 2.

ערמה ומרמה-ע"ם sine astu et fraude. In Contract.

עדים חתומים מטה-ע"מ testes infra scripti. Tikkune Schtar. n. 4.

על יבסתו עמוד ימיני-ע"ן columna dextera. Tit. honor. It. propter fratriam suam.

על ידי כרתה-ע"כ sui muniendi caussa, ex tuto, necessitate.

על ידי מוכיל-ע"מ (Al jedei muffel pronuntiant Judaei nostri) per perlatores epistolae.

ערב יום הכפורים-ע"ה et Vespera seu dies festum expiationis praecedens. Chagis f. 57. c. 1. circa med. Schülchan Aruch cap. 605. in tit. et cap. 604. §. 1. It. על ידי כך hoc modo. Chagis f. 90. c. 3. med.

עיון למעלה-ע"ל vide supra, l. למטה infra.

עיון שם-ע"ש vide ibi. Apud Chagis passim.

עוד יש מפורש-ע"ם adhuc est explicandum.

על כמה-ע"כ quoties.

על כן פסקו-ע"כ Quamobrem decreuerunt.

עם כל זה-ע"ז cum omni hoc.

עלינו לשובה-ע"ל cedat nobis in bonum!

עד מאה שנים אמן סלה-עמ"שאס in centum annos Amen Selah fc. viue. In epistolis frequens locutio.

עיון מה שכתבתי למעלה-עמ"ש"ל vide quae scripsi supra. Chagis f. 48. c. 3. §. 202. l. למטה infra, in fine §. 34. 5. Nachlas Schiv. f. 127. 128.

עיון מה שאכתוב עוד-עמ"ש"ע Vide quae ulterius scripturus sim.

ענאו"ש Cum Prophetis, Abraham Isaac, et Jacob et Sarah. Additur interdum in epitaphiis vocibus: sit anima eius colligata

in

in fasciculo viuentium. Conf. Wolfii B. H. T. IV. p. 1177.
not. II.

ע"י על נטילה ידים—ע"י de lotione manuum. Chagis f. 58. c. I.
med. Emek Berachah f. 22. p. I. Id quomodo in vsus suos
conuertant Rabbini, terrendo scil. plebem, munditiei non
fatis ob paupertatem studentem vide in Kizzur schene Luchos
haberis f. 16. c. 4.

ע"ס Vespera f. dies ante festum tabernaculorum. It.
ערב סוכות—ע"ס vide finem v. g. capitis etc.

ע"ע 1. ער עתה—ע"ע adhuc, nunc. It. עבר עברי עבר feruus feruo-
rum. It. עגלה ערופה Vitula detruncata. Joreh Deah pas-
It. עיין עצמך Inspice ipse. Chagis f. 58. in fine §. 249 cf.
f. 73. c. 3. §. 328. f. 68. c. 3. l. a fine. It. ער עולם in aeuum.

ע"פ עושין פסין—ע"פ formantes placentas It. על פאשט cursu publico,
auf der Post.

ע"פ mit der ersten Post.

ע"ק Vadimonium promittens. In Schtaros. It. עיר
קודש vrbs sancta sc. Jerusalem. Chagis f. 9. c. I. f. 53. c. I.
sed f. 51. c. 3. circa f. legendum קרשינו vrbs nostra sancta.

ע"ר עתרת ראשי—ע"ר corona capitis mei. Titulus, quo filius in litte-
ris suis ad patrem scriptis, patrem mactare solet.

ע"ר ראש השנה—ע"ר vespera anni noui.

ע"ר ראש חודש—ע"ר Vespera nouilunii.

ע"ק שכתוב עיקר Praecipuum oblitus sum. Vsurpant in litteris
eodem modo, quo nos sic dictum Postscriptum. It. עם שלום
et עליו cum pace et super eum fit pax. It. ערב שבועה

Vespera festi hebdomadam. It. על שלחן super mensam.

ע"ש על שם ש—ע"ש propterea quod.

Littera

Littera F.

פ' pro. In Litteris mercat, v gr. pro faldo. It. פחות minus.
In rationibus.

פ"נ פרוטה אחרונה ad affem sc. impendium reddere. In instrument. iurid. It. פרה אדומה vacca rufa.

פ"ר פסק דין פ"ר Sententia. Scribitur in Luchas Edus פ"ר. Item Friederichis d'or. רביעית פ"ר א' פחות minus quadrante weniger $\frac{1}{4}$. In rationibus.

פ"ר פטיש תחוק פ"ר malleus valens. Titul. It. פיטור הזה apocha haec. It. פדיון הבן redemptio filii. It. פסולי המוקדשים de sacrificiis vitiat. Apud Jom Tof f. 12. 1.

פ"ר פראסס ומונהג פ"ר Praefes et dux. assessores tribunalis. In editis frequens nominatio, praesertim in plurali.

פ"ר פתוח חותם פ"ר aperiens sigillum, scalptor ein Petschierstecher. Exod. 28, 11. Vid. imaginem aere incisam, libro Seder Thpillos Fürth 1758. 4. praemissam.

פ"ר פאסט מעורת פ"ר Post moos i. e. Postgeld. Vide quoque adnotata ad פ"ר.

פ"ר פה נקבר ל נטמן פ"ר hic sepultus f. absconditus est. In Epitaphiis.

פ"ר פ"ר de Main ad Moenum et פ"ר Deoder ad Oderam. It. פתוח פרשה sectio legis aperta.

פ"ר פירשו ר"ל פ"ר Explicarunt Rabbini p. m. Michlal Jophi Exod. 13. circa finem. פ"ר Cognomentum Judaeorum quorundam פ"ר, e Frauenkirchen Hungariae oppido oriundorum.

פ"ר פאר רום מעלה פ"ר decus altitudinis excellentiae suae. Tit.

פ"ר פ"ר Denotat quidem antistitem, sed Judaei acuti locum ei inter

compendia scribendi assignarunt, vt nimirum antistes habeat פה os, f. libertatem loquendi nullo personarum respectu habito; vt sit רחמן misericors; נאמן bene animatus; סכלן fartas tectasque leges conseruans. Eodem fere modo Don Jfidoro Nardi in Segretario istruito. Roma 1700. 12. pag. 14. vocem *Segretario* explicat, vt scilicet talis sit praeditus S— segretezza. E— Eruditione. G— Generalita. R— riflessione. E— eloquenza. T— tardita. A— ampiezza. R— rigidezza. J— ignoranza. O— ofcurita.

Littera צ.

צ"ב— צאן כרוזא pecus ferrea, eiseru Vieh. Nachlas Schivah f. 64. 3. 4.

צמ"כ Conflatum Nomen est ex quinque litteris finalibus quinque priorum versuum Geneseos, et adhibetur in Amuletis ad depellendam febrem ardentem, ac simul alluditur ad צמרא, quod febrem ardentem denotat. Conf. Maius in Biblioth. Uffenb, mista p. 325.

Littera ק.

ק"ף— קלף pergamenum.

קג"אס— קנן גומר אגב סודר קגאס acquisitio perfecta per sudarium. Vid. P. I. der Bützowischen Nebenstunden pag. 24.

ק"ה— קודם החופה ק"ה ante sacra nuptialia. Tikkun Scharos num. 33.

ק"ט— קטון וגרון ק"ט paruum et magnum.

ק"ח

ק"ח קבלת חרם—transfumptio anathematis.

ק"כ קש כף—stipulatio manus. Ein Kafkaaf dicunt.

ק"ר קבלתי לנכון—praecedat aut גי"ה litteras suas accipi recte.

ק"מ קטון מעורר—(koten moos pronuntiant) minoris moduli numi.

ק"ס קנין טודר גמור—addito saepe ג i. e. Acquisitio per sudarii apprehensionem perfecta.

ק"פ קצינים—diuites f. potentes l. opibus l. potestate Antistites. Vide sub פ"מ.

ק"ף קרבן פסח—sacrificium paschale. Lombroso in Exod. f. 40. 2.

ק"ק קודש קדשים—sanctum sanctorum.

ק"קק קהלה קדושה קראקא—coetus sacer Cracouientis, Chagis f. 54. c. 2. et in Tit. Ebhen haeser passim.

Littera ר.

ר"ב ראש בית דין—praefes tribunalis.

ר"ג רדי"ג—vide supra sub י"א. Explicandum quoque interdum est R. Don Jitzchak Abarbanel.

ר"ד רוח הקדש—spiritus sanctus. In Hifchtaaros Melech f. I. p. I. f. 7. p. I. saepe. It. ראש החודש Nouilunium.

ר"ה ראשים ומנהיגים טובים—Principes et duces praecellentes. Titul. Antistitum, quos Judaei nostri Deputirten dicere consueuerunt.

רח"ש — רח"ש vsurpatur in contractibus matrimonialibus, vt scil. sponsus Rabbino loci, cantori et scholae ministro (Schultöpfer dicunt) debitum honorarium praestet.

ר"ט Reichsthaler v. g. in Nachlas Schiv. f. 48. 4. Chagis f. 44. c. 2.

ר"ל — ר"ל id omen Deus auertat.

רש"ע Buxtorfius has notas explicat per רביו של עולם Domine mundi. Sed id minus inueni. Nec id frustra. Id enim pessimo venit et in Deum iniurio significatu, nebulonem significans et impium. Contra vero semper v. g. in libris precum, in Kizzur schene Luchos habberis et alibi, hanc notam deprehendi expressam רש"ע l. רב"שע.

Littera ש.

ש"ש Nomen. Item Schilling, solidus.

ש"ד l. ש"ד שבועה ראורייתא — ש"ד (schewuah dereifa pronuntiant) iuramentum super librum legis. Scharos.

ש"ק ק"י הבר' Sabbatho et die festo, ante libamen. In Calendariis.

ש"ב ושיר השירים ואין אומרים כרכה מלפנים — זשה"ש וא"א ב"ב et Canticum Canticorum; non autem recitant benedictionem ante illud. In Calendar.

ש"ב Ex hac voce formant abbreviaturas שינה somnus. item eine Schöne e paronomasia בשבת in sabbatho הענוג valde delectat. Effati huius Judaei custodes tenacissimi sunt, in Sabba-

Sabbathi , vt ducunt, honorem. Canticum huius tenoris.
Vide in Elementis meis dialecti Rabb.

שׁוֹכֵר—מַאֲתָטוֹ וּלְיִשְׁרָאֵל mactatio et lustratio pecoris. Joreh
Deah passim.

שׁוֹ—שְׂרִיר וְקִיּוּם firmum et ratum. In Schar. num. 33.

שׁוֹ—שְׂאֵלוֹת וְתַשְׁבּוּבוֹת responsa iuridica. Scribitur quoque
שׁוֹ.

שׁוֹ—שֵׁם וְנֶאֱמָר scholae minister et notarius. Nominibus suis
adponunt. Vernac. ein Schultöpfer (Schammesch) und Be-
glaubter.

שׁוֹ—שֵׁם חוֹבֵט vel in plurali. Syngrapha Schuldbrief. Oblig-
ation. In Tikkun Scharos f. 16. 17. It. שֵׁם חָמֹר Chi-
rographum durum, iniquum, ein harter Contract.

שׁוֹ—זֵכֶר חֶלֶק שֵׁם חֶלֶק זֵכֶר chirographum portionis filii. Verschrei-
bung eines Sohns-Theils. In Contract. matrimon.

שׁוֹ—שֵׁם שֶׁחָקַטְמוּ Contundantur ossa eius. Post nomen Pro-
scripti ponitur. Cohen a Lara Keferkhün f. 60. 4.

שׁוֹ—שֵׁם שִׁחִיָּה qui vivat ! Nomini Proprio in litteris additur, pro
quo tamen saepe vernaculum leb adhibent v. g. herziger R.
Jtzick leb ! It. Schilling.

שׁוֹ—שֵׁם שַׁבָּת נַחֲמוּ Sabbathum, quo legitur Haphtarah : Jes. 40, 1.
sq. : Consolamini, consolamini populum meum, h. e. die XI.
mensis Abh. It. שִׁחִיָּה נֵרִים viuat f. שִׁחִיָּה לִּצְדִיק luceat lucer-
na ipsorum. Nominibus propriis Presbyterorum addi so-
let. It. שֵׁם נֶאֱמָר qui l. quoniam est, fit, libellio.

שׁוֹ—שֵׁם שְׁבִיתָה עֲשׂוּרֵי die sabbathico decimo Tifri.

שׁוֹ—שֵׁם שְׁבִיבָה שְׁבִיבָה de Pseudopropheta Sabbathai Zevi eiusque
affectis adhibetur.

ש"ק קודש שבת sabbathum sanctum. In Calend.

ש"ח ראש חודש שבת Sabbathum, quod incidit in nouilunium.

ש"ש שבעת שו"ת ש"ש iuramentum inane, irritum.

ש"מ Ex hac voce, quae e precatione peruulgata: Audi Jfrael, Dominus Deus noster, Deus vnus est, desumpta est, sequentes formant Judaei abbreviaturas. Nimirum ש"א tollite מרום in altitudinem עיניכם oculos vestros Jes. 40, 26. Quaerentibus autem, ad quem oculi sint tollendi, respondetur ש"י ad omnipotentem מלך regem עולם mundi. Sed quonam tempore illud fieri debet? Resp. ש"ח mane מנחה post meridiem ערבית vesperi. Quaenam autem praemia merita inde sequuntur? שמים coelum מלכות regnum עיל iugum. Ergo qui tollunt oculos suos in altum ad omnipotentem mundi Regem mane, post meridiem, et vesperi, iugum regni coelorum in se recipiunt, adeoque Deo dignam gratamque agunt vitam.

ש"ח quae viuat! Nomini proprio sexus muliebris subiungitur. It. שבת תשובה sabbathum poenitentiale, incidens inter Rosch hasschanah et Jom Kippur s. in dies decem priores mensis Tisri. Dicitur quoque שבת תשובה quoniam Parascha ex Hosea 14, 2. sq. Schuwa Jischrael, conuertere Jfrael, hoc Sabbatho legi solet.

ש"ח חרשה שנה ita in calendariis Judaei nouum nostrum annum insigniunt,

Littera ח.

ש"ח חרשה viuat. Post nom. propr. sexus muliebris in litteris.

ח"ח

תהו"ח Principium temporis scil. Mensis Marchesvan
et Nisan. Ab hisce diebus certis (Termin) collegia seme-
stria, aedium denunciationem, conductionisque pactionem,
semestre aestium et hiemale inchoant.

תמ" e vestigio, sine vlllo temporis intervallo. Item
תמ"ה lex Mosis.

תמג"ג Jeiunium hoc vel illo die in Calend.
indicatum admodum meritorium est.

תע"ה Lex testimonii. In testium examinatione,
quum testis vel sub iuramento legis, ad quaesita responder,
vel per legem iurat, adhiberi haec nota solet. Praecedat
תע"ה indicat.

תצ"ה Jeiunium totius coetus. It. צדיקים iustorum,
In Calend. h. e. propter iustos et pios.

תק"ק Precatio brevis. Emek berachah f. 133.
pag. 1.

תר" denotat interdum 600. Quod compendium in errorem ma-
gnum rapuerat typograhum libri Jkkarim edit. Vener. 1544
4. hunc exprimentem numerum, per tritum alias compen-
dium תנו רבנו tradiderunt Rabbini fol. 92. b. lin. 20. In
edit. Lublinensi 1597. 4. f. 93. 6. lin. 10. correctus est.

תר"ו נשמתו רוחו רפח rapiat ventus spiritum et halitum eius!
Post nomen Pseudomesiae Schatz f. Zabbathai Zevi et asse-
clarum v. g. Chagis f. 49. c. 4. in fine.

תש"ק Alphabetum retrorsum lectum, vt disci solet a pueris.
Vid, Menachem Rekanati ad Pentateuch. f. 1. c. 4. lin. 5.
Sic

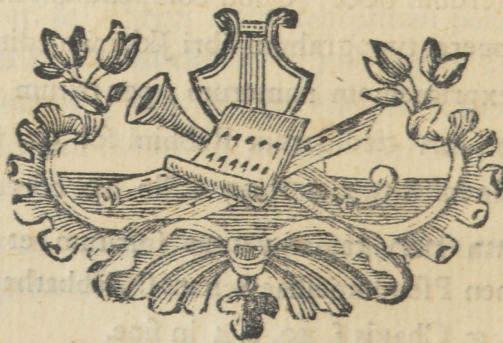
Sic כסדר תשרק"ן secundum ordinem Tisrak in Jalkut Rubeni f. 4. c. 4. init.

interdum pro תוספות (additiones) scribitur. Wolfi B. H. T. I. p. 1161. T. III. p. 1169.

ליהודי תלוי ליהודי תלוי laus Deo. Chagis f. 57. c. 1. 2.

תיקו huius formulae interpretationem a Buxtorfio in Abbreviaturis allatam Elias Levita in Tisbi pag. 261. lin. 10. 11. explodit et vanam pronuntiat פירוש של הכל; aliam proferendo huius tenoris; Quum Rabbini in Gemara difficilem quaestionem, quam extricare non poterant, deprehenderent, dicebant תיקו Theca i. e. haec res relinqui debet in medio thecae, quoniam non constat, quid sibi velit.

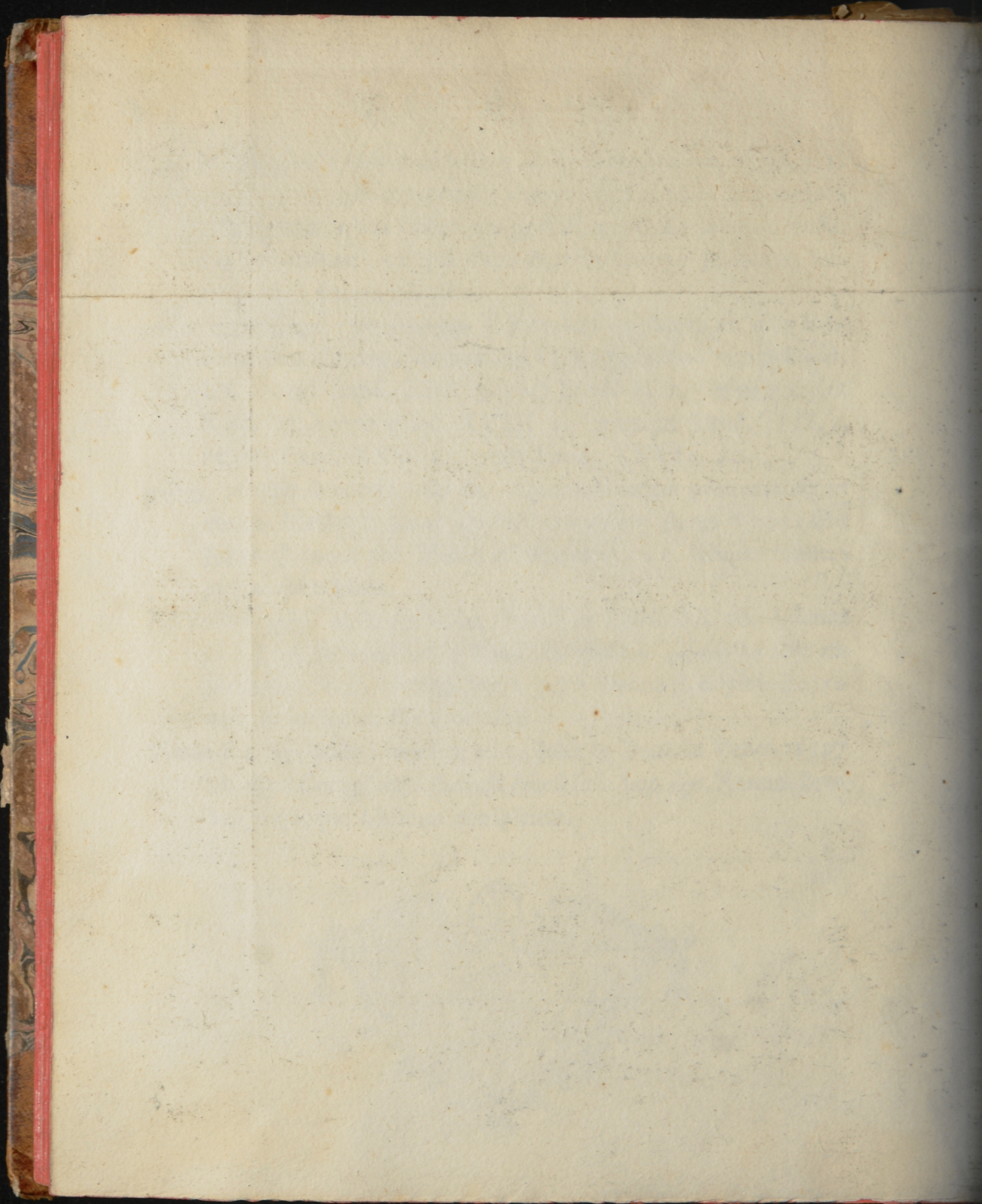
תושלכע

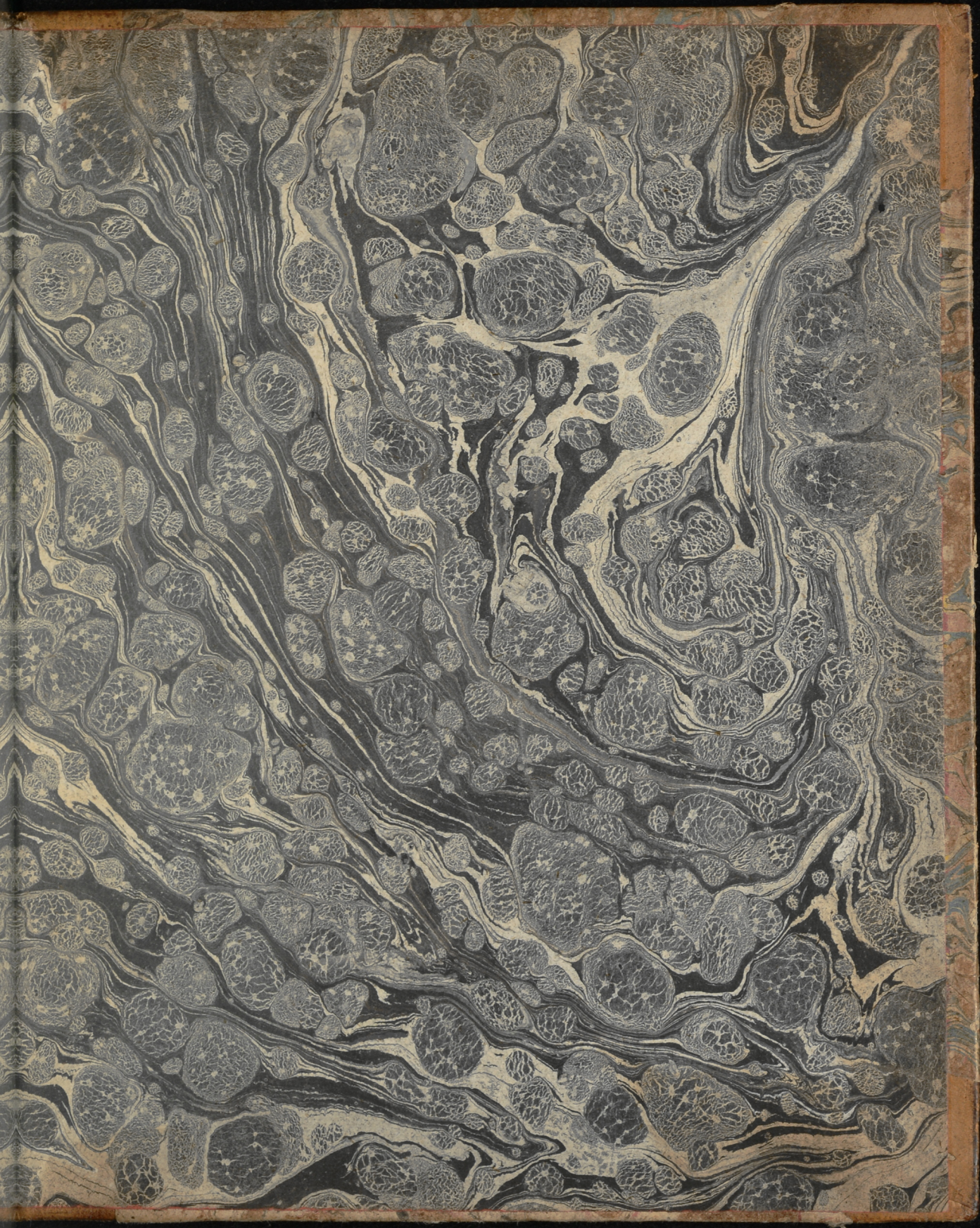

the scale towards document

Abraham Hallevi. Wolf. I. pag. 1011. lin. 2.
 Liefer Metzenfis. In ש"ע. Wolf. I. pag. 179. lin. 18.
 Eliahu Misrachi. In ה"ה. Scribitur quoque ה"ה"ה. Wolf.
 pag. 161. lin. 23.

Eliahu Nin Chaiim. In Meorer Sichron. Wolf. I. pag.
 . lin. 24.

ב"ב רבבבב Rabbini nostri auctores. Additur tofaphos f.
 tionum Talmud. in Chagis f. 73. c. 1. lin. vlt. Conf. f. 78.
 a finem.

Abba bar bar Channa. In indice Maafeh raf, et in Rifduni,
 emque f. 16. p. 2. Wolf. II. p. 880.

Aben ben Aharon Michel. Nomen Judaei Suerinensis, quod
 abbreviate scribere solent.

ראש ביה דין Praefes tribunalis. Scribunt quoque רב"ר
 ulus Affessoris primarii iudicii iudaici, cuius praefes Rab-
 is loci est.

רבינו ע"ה Doctor noster f. m. Praecedit Mofcheh in Maa-
 raf f. 77. 1. in fine. Scribitur quoque מר"ה v. g. Moreh
 vochim Jesnitz 1742. f. 99. 1. col. 3. lin. 74. et in Calenda-
 Amstelod. 1749. 32. f. 2. p. 1. l. 24. Wolf. I. p. 873. l. 25.

Aban Gamaliel הזקן (senior). In Nachlas Schimeoni. Ad
 erentiam Gamalielis de Jayne, Hassaken dicitur. Conf.
 f. II. p. 821. ר"ר rother Dammast. Item roll Dammast.

Chaia. In Pentat. Berol. f. 3. 1. Wolf. III. p. 250. num. 596.

Chaia bar Abba. Chagis §. 463. Wolf. II. p. 872. l. 14.
 rphon. In Maafeh Raf f. 76. 1. Bartenora ad Sevachim. X.
 rethi vplethi f. 45. passim.

רשי vetus Raschii exemplar, in quo scilicet varia lectio
 ehensa fuit, quam in impressis Raschianis commentariis,